

Ingliz tilini o‘qitishda topshiriqlar va o‘yinlarning o‘rni

Murtazayeva Xadicha Nuriddinovna
xadichamurtazayeva7777@gmail.com
Ingliz tili o‘qituvchisi
Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz filiali

Annotatsiya: Mazkur maqola ingliz tilini o‘rganishda topshiriqlar va o‘yinlarning o‘rni haqida bo‘lib, ularning til o‘rganish jarayonidagi ahamiyatini yoritadi. Ingliz tilini o‘rganishda an’anaviy metodlar bilan birga, interaktiv topshiriqlar va o‘yinlar talabalarning qiziqishini oshirishi, tilni amaliyotda qo‘llashni osonlashtirishi va o‘rganish samaradorligini yaxshilashi mumkin. Maqolada ingliz tilini o‘rgatishda topshiriqlarning turli shakllari (masalan, gap tuzish, so‘z boyligini kengaytirish va muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirish) va o‘yinlarning turlariga (masalan, roli o‘yinlari, viktorinalar va suhbat o‘yinlari) alohida e‘tibor qaratilgan. O‘yinlar va interaktiv topshiriqlar orqali talabalarning til o‘rganishdagi psixologik to‘sqinliklari kamayadi, o‘rganish jarayoni qiziqarli va samarali bo‘ladi. Shu bilan birga, maqolada o‘yinlarning va topshiriqlarning didaktik jihatlari, ularni samarali qo‘llash bo‘yicha tavsiyalar va metodik yondashuvlar ham keltirilgan. Maqolada ta‘lim jarayonida o‘yinlardan foydalanish nafaqat o‘quvchilarning tilni o‘rganishga bo‘lgan ishtiyoqini oshirishi, balki ular orasida hamkorlik va muloqotni kuchaytirishi mumkinligi isbotlangan. Muallif o‘yinli darslar orqali stressni kamaytirish va til o‘rganish muhitini ijobiylashtirishga urg‘u beradilar. Maqola ingliz tili o‘qituvchilari va metodistlari uchun foydali bo‘lib, til o‘rganish jarayonini yanada jonli va qiziqarli qilishga qaratilgan pedagogik usullarni o‘rganishga yordam beradi.

Kalit so‘zlar: ko‘nikmalar, topshiriqlar, interaktiv topshiriqlar, ingliz tilini o‘qitish, motivatsiyani oshirish, metodlarni qo‘llash, krossvordlar, grafik materiallar

The role of tasks and games in teaching english

Murtazayeva Xadicha Nuriddinovna
xadichamurtazayeva7777@gmail.com
English teacher
Termez branch of Tashkent medical academy

Annotation: This article discusses the role of tasks and games in learning English, highlighting their importance in the language acquisition process. Alongside traditional methods, interactive tasks and games can increase students' engagement, facilitate the practical application of the language, and enhance learning effectiveness. The article focuses on various forms of tasks in English language teaching (such as sentence construction, vocabulary expansion, and communication skill development) and types of games (such as role plays, quizzes, and conversation games). Through games and interactive tasks, psychological barriers to language learning are reduced, and the learning process becomes more engaging and effective. Furthermore, the article presents the didactic aspects of games and tasks, along with recommendations and methodological approaches for their effective application. The article proves that using games in the educational process can not only increase students' enthusiasm for learning a language, but also strengthen cooperation and communication among them. The author emphasizes the importance of reducing stress and creating a positive language learning environment through game-based lessons. The article is useful for English language teachers and methodologists, helping them explore pedagogical techniques aimed at making the language learning process more dynamic and engaging.

Keywords: skills, tasks, interactive tasks, teaching English, motivation enhancement, method application, crosswords, graphic materials.

Роль заданий и игр в обучении английскому языку

Murtazayeva Xadicha Nuriddinovna
xadichamurtazayeva7777@gmail.com

Преподаватель
Термезский филиал Ташкентской медицинской академии

Аннотация: Данная статья рассматривает роль заданий и игр в изучении английского языка, освещая их значение в процессе овладения языком. Наряду с традиционными методами, интерактивные задания и игры могут повысить интерес студентов, облегчить практическое применение языка и улучшить эффективность обучения. В статье особое внимание уделяется различным формам заданий в обучении английскому языку (таким как составление предложений, расширение словарного запаса и развитие коммуникативных навыков) и типам игр (таким как ролевые игры, викторины и игровые разговоры). С помощью игр и интерактивных заданий уменьшаются психологические барьеры в изучении языка, а процесс обучения становится более увлекательным и эффективным. Также в статье рассматриваются дидактические аспекты игр и заданий, а также рекомендации и методические подходы к их эффективному использованию. В статье доказано, что использование игр в образовательном процессе позволяет не только повысить интерес учащихся к изучению языка, но и повысить сотрудничество и общение между ними. Автор подчеркивает снижение стресса и создание позитивной среды изучения языка посредством игровых уроков. Статья будет полезна преподавателям английского языка и методистам, помогая им исследовать педагогические методы, направленные на оживление и увлекательность процесса обучения языку.

Ключевые слова: навыки, задания, интерактивные задания, преподавание английского языка, повышение мотивации, применение методов, кроссворды, графические материалы.

Kirish

Ingliz tilini o'qitishda topshiriqlar va o'yinlar muhim ahamiyatga ega, chunki ular o'quvchilarning qiziqishini oshiradi, muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi va dars jarayonini yanada interaktiv qiladi. Ushbu faoliyatlar o'quv jarayonini qiziqarli va samarali qilib, tinglash, so'zlash, o'qish va yozish kabi til ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Shuningdek, o'yin va topshiriqlar ijodkorlikni, jamoaviy ishlashni va muammolarni hal qilish qobiliyatini rag'batlantiradi hamda tilga oid tushunchalarni amaliy va esda qolarli tarzda mustahkamlaydi. Ingliz tilini o'qitish jarayonida an'anaviy yondashuvlardan farqli o'laroq, interfaol metodlar, xususan, o'quv topshiriqlari va o'yinlar, o'quvchilarning tilga nisbatan motivatsiyasini oshirishi va til ko'nikmalarini samarali rivojlantirishi mumkin. Zamonaviy til o'qitish metodikasi til o'rganuvchilarni o'qitish jarayonida faol ishtirokchi sifatida jalb qilishni ta'minlovchi yondashuvlarni talab qiladi. Shunday metodlardan biri – bu o'quv vazifalari va o'yinlardan foydalanish bo'lib, bu usullar ingliz tilini yanada qiziqarli, oson va qulay o'zlashtirishga yordam beradi. Ingliz tilida gapirish, tinglab tushunish, o'qish va yozish kabi asosiy ko'nikmalarni rivojlantirishda o'quv vazifalari va o'yinlarining qanday ijobiy ta'siri borligi ilmiy nuqtai nazardan yoritiladi. O'yinlarning lingvistik asoslari, ya'ni, til o'rganish jarayonida o'yin texnikalarining qanday rol o'ynashi, talabalarning faol ishtirokini ta'minlashdagi ahamiyati va til o'rganishga nisbatan ijobiy munosabatni rivojlantirishga ta'siri haqida ma'lumotlar beriladi.

Ingliz tilini o'qitish jarayonida talabalar uchun qiziqarli va samarali usullarni topish muhim ahamiyatga ega. Topshiriqlar va o'yinlar, til o'rganish jarayonini jonlantirishda va talabalarni faol

jalb etishda muhim rol o‘ynaydi. Ushbu maqolada ingliz tilini o‘qitishda topshiriqlar va o‘yinlarning afzalliklari va ularni qanday qilib samarali qo‘llash mumkinligi haqida so‘z yuritamiz.

O‘yinlar va interaktiv topshiriqlar talabalar orasida qiziqishni oshiradi. Ingliz tilini o‘rganish jarayoni ko‘pincha zerikarli bo‘lishi mumkin, ammo o‘yinlar yordamida bu jarayonni qiziqarli va hayajonli qilish mumkin. Masalan, “Krossvord” yoki “Hangman” kabi o‘yinlar orqali talabalar yangi so‘zlarni o‘rganishlari mumkin. O‘yinlar ko‘pincha guruhda o‘ynaladi, bu esa talabalar orasida ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Talabalar bir-birlari bilan muloqot qilish, fikr almashish va hamkorlik qilish orqali ingliz tilidagi muloqot ko‘nikmalarini mustahkamlashadi. Masalan, rolli o‘yinlar orqali talabalar turli vaziyatlarda qanday muloqot qilishni o‘rganadilar.

Topshiriqlar va o‘yinlar yordamida talabalar o‘rganilgan materialni amalda qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu, o‘z navbatida, bilimlarni mustahkamlashga yordam beradi. Misol uchun, “So‘z zanjiri” o‘yini orqali talabalar yangi so‘zlarni eslab qolishlari va ularni bir-biriga bog‘lashlari mumkin. O‘yinlar orqali talabalar o‘zlarini erkin his qiladilar va muvaffaqiyatga erishish uchun motivatsiya topadilar. O‘yinlar ko‘pincha raqobatni o‘z ichiga oladi, bu esa talabalarni yanada ko‘proq harakat qilishga undaydi. Masalan, ingliz tilidagi viktorinalar talabalarni bilimlarini sinab ko‘rishga undaydi va g‘olib bo‘lish istagi ularni yanada faol qiladi. Har bir talabaning o‘rganish uslubi va tezligi turlicha bo‘ladi. O‘yinlar va topshiriqlar orqali o‘qituvchi har bir talabaning ehtiyojlariga mos keladigan faoliyatlarni taqdim etishi mumkin. Masalan, vizual o‘rganuvchilar uchun grafik materiallar bilan ishlash yoki kinestetik o‘rganuvchilar uchun harakatli o‘yinlar tashkil etish mumkin.

Ingliz tilini o‘qitishda bir nechta mashhur o‘yinlardan samarali foydalanilgan bo‘lib, ular o‘yinga asoslangan ta‘limning amaliy qo‘llanilishini ko‘rsatmoqda. Masalan, lug‘at va imlo ko‘nikmalarini boyitish uchun “Scrabble” o‘yini keng qo‘llaniladi. Bu o‘yinchilarni individual harf plitalaridan so‘zlarni yaratishga chaqiradi va shu bilan ularning leksik bilimlarini qiziqarli va raqobatbardosh tarzda oshiradi. Yana bir misol – “Tasviriy asar” bo‘lib, u vizual tasvirlash va taxmin qilish orqali so‘z boyligini oshirish va tushunishga yordam beradi va shu bilan muloqot qilish qobiliyatini oshiradi. “Kahoot!” raqamli platforma bo‘lib, o‘qituvchilarga o‘yinga o‘xshash muhitda o‘quvchilarni jalb qiluvchi viktorinalar va interfaol tadbirlar yaratish imkonini beradi. Ushbu vosita, ayniqsa, til tushunchalarini ko‘rib chiqish va talabalarning taraqqiyotini baholashda samaralidir (Naser Kamal Ahmed, 2024) Ushbu misollar shuni ko‘rsatadiki, o‘yinlar o‘quv dasturiga samarali kiritilganda nafaqat o‘rganishni qiziqarli qiladi, balki asosiy til ko‘nikmalarini rivojlantirishga ham sezilarli hissa qo‘shadi.

Talabalarning faolligi va motivatsiyasini oshirish ta‘lim jarayonining, xususan, ingliz tilini o‘rganishning muhim tarkibiy qismidir. O‘yinga asoslangan ta‘lim o‘quv jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qilish orqali o‘quvchilar motivatsiyasiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatishi isbotlangan. Ushbu yondashuv nafaqat faollikni oshiradi, balki an’anaviy sinf muhitini o‘quvchilar faol ishtirok etishga moyil bo‘lgan dinamik va jonli muhitga aylantiradi (Ni Luh Ayu Budi Hari Ningsih, 2023). O‘yinlarni o‘quv dasturiga kiritish orqali o‘qituvchilar o‘quvchilarning o‘yinga bo‘lgan tabiiy moyilliklaridan foydalanishlari mumkin, bu esa ingliz tilini o‘rganishga qiziqish va motivatsiyani oshirishi mumkin. Bundan tashqari, o‘yinga o‘xshash elementlarni ta‘lim faoliyatiga qo‘llashni o‘z ichiga olgan o‘yin strategiyasi motivatsiyani oshirishda samarali ekanligi isbotlangan va shu bilan o‘quvchilarni maktab vazifalariga ko‘proq jalb qilishga undaydi. Bu usul o‘quvchilarga o‘rganishni foydali va yoqimli tajriba sifatida ko‘rish imkonini beradi, bu ularning o‘rganish va ishtirok etish istagini sezilarli darajada oshirishi mumkin.

Faol o‘rganish va ishtirok etishni rag‘batlantirish - o‘quv jarayonida vazifalar va o‘yinlardan foydalanishning yana bir muhim afzalligi. O‘yinlar o‘z tabiatiga ko‘ra faol ishtirok etish va qaror qabul qilishni talab qiladi, yavni o‘quvchilar ma‘lumotni passiv qabul qiluvchilar emas, balki ularning ta‘lim yo‘lining faol ishtirokchilaridir. Ushbu faol ishtirok chuqurroq o‘rganish va ma‘lumotni yaxshiroq saqlash uchun juda muhimdir (Isa Erbas, 2019). Interfaol o‘yinlar, ayniqsa, ingliz tilini ikkinchi til sifatida (ESL) sinfida juda qimmatlidir, chunki ular nafaqat o‘rganishni yanada qiziqarli

qiladi, balki o'quvchilarni tengdoshlari bilan muloqot qilish va hamkorlik qilishga undash orqali til ko'nikmalarini mustahkamlaydi (Bridge TEFL, 2024). Ta'limning ushbu interaktiv shakli talabalar o'rtasida hamjamiyat va hamkorlik tuyg'usini rivojlantiradi, bu esa yanada inklyuziv va qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitiga olib keladi. Bunday faol ishtirokni rag'batlantirish orqali o'qituvchilar o'quvchilarning nafaqat o'rganishlarini, balki o'z bilimlarini hayotda qo'llashga undashlarini ham ta'minlashi mumkin.

Turli xil ta'lim uslublari va ehtiyojlarini qo'llab-quvvatlash - bu o'quv jarayoniga vazifalar va o'yinlarni kiritishning muhim afzalligi. Har bir talabaning o'ziga xos ta'lim afzalliklari bor va o'yinlar turli xil o'zaro ta'sir va ishtirok etish usullarini ta'minlab, ushbu uslublarning keng doirasiga mos kelishi mumkin. Masalan, ba'zi talabalar o'yinlarda vizual yoki eshitish elementlaridan foyda olishlari mumkin, boshqalari esa kinestetik yoki hamkorlikdagi faoliyatda muvaffaqiyat qozonishlari mumkin. Bu xilma-xillik turli xil ta'lim ehtiyojlariga ega bo'lgan o'quvchilarga o'zlariga mos keladigan yondashuvni topishlarini ta'minlaydi va shu bilan ularning umumiy ta'lim tajribasini oshiradi. (Julia Sevy-biloon, 2016). Bundan tashqari, o'yinlar lug'at yoki grammatika kabi muayyan til ko'nikmalariga qaratilgan bo'lishi mumkin, bu esa o'qituvchilarga o'quvchilarning turli ehtiyojlarini qondirish uchun o'qitish usullarini moslashtirishga imkon beradi. (Miran Abdulrahman Abdullah, 2020) O'rganish uchun turli yo'llarni taklif qilish orqali vazifalar va o'yinlar inklyuziv ta'lim muhitini yaratadi, bu erda barcha talabalar muvaffaqiyatga erishish va ustunlik qilish imkoniyatiga ega.

Topshiriqlarning va o'yinlarning ahamiyati

Topshiriqlar o'quvchilarga yangi bilimlarni o'zlashtirishda va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishda yordam beradi. Ularning ahamiyati quyidagi jihatlarda namoyon bo'ladi:

- Amaliy Ko'nikmalarni Rivojlantirish: Topshiriqlar orqali talabalar o'z fikrlarini yozma va og'zaki ravishda ifoda etish, grammatika qoidalarini qo'llash va so'z boyligini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Masalan, talabalarga "O'zbekiston haqida bir maqola yozing" topshirig'i berilganda, ular o'z fikrlarini tartibga solish va yozma ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

- O'rganilgan Materialni Mustahkamlash: Har bir yangi tushuncha yoki qoidani amalda qo'llash orqali talabalar uni yaxshiroq yodda saqlaydilar. Misol uchun, yangi so'zlar bilan bog'liq topshiriqlar (masalan, so'zlar ro'yxatini yaratish yoki ularni jummalarda ishlatish) ularni tezda yodlashga yordam beradi.

- Motivatsiyani Oshirish: Qiziqarli va innovatsion topshiriqlar talabalarni o'rganishga rag'batlantiradi. Masalan, "Tugma o'yinlari" kabi interaktiv topshiriqlar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi.

O'yinlar o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishda muhim ahamiyatga ega. Ular orqali talabalar quyidagi foydalarni olishadi:

- Ijtimoiy Ko'nikmalarni Rivojlantirish: Guruhda o'ynaladigan o'yinlar talabalarni bir-biri bilan muloqot qilishga undaydi. Masalan, "Rol o'ynash" o'yini orqali talabalar real hayotdagi vaziyatlarga tayyorlanadilar.

- Stressni Kamaytirish: O'yinlar qiziqarli va o'yinga asoslangan muhit yaratadi, bu esa talabalar orasida stressni kamaytiradi. O'quvchilar o'zlarini erkin his qiladilar va o'rganish jarayonida yanada faol ishtirok etadilar.

- Ijodiy Fikrlarni Rivojlantirish: O'yinlar ijodiy fikrlashni rag'batlantiradi. Talabalar muammolarni hal qilishda yangi g'oyalarni ishlab chiqish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Topshiriqlar va o'yinlar turli xil formatlarda bo'lishi mumkin:

- Bu turdagi topshiriqlar talabalarni yozma ravishda fikrlarini ifoda etishga undaydi. Masalan, talabalarga "Mening eng sevimli kitobim" mavzusida esse yozish topshirig'i berilishi mumkin. Talabalarga "Sayohat" mavzusida 150 so'zdan iborat hikoya yozish topshirig'i berilishi mumkin. Bu topshiriq orqali talabalar yangi so'zlar va iboralarni qo'llashga harakat qiladilar.

- Talabalar ma'lum bir rolni o'z zimmalariga oladilar va situatsiyalarni ingliz tilida o'zaro muloqot qilish orqali ijro etadilar. Misol uchun, "Restoranda buyurtma berish" vazifasini bajarish. Talabalarni "Sotuvchi va xaridor" rovida muloqot qilishga taklif qilish. Sotuvchi yangi mahsulotlar haqida ma'lumot beradi, xaridor esa savollar beradi va tanlov qiladi.

- Qiziqarli savollar va vazifalar, viktorinalar va o'yinchalar orqali talabalar bilimlarini sinovdan o'tkazadilar. Masalan, "Ingliz tili tarixidan viktorina" o'tkazish. O'qituvchi ingliz tilidagi grammatik qoidalarni qamrab olgan savollar tayyorlaydi va talabalarga jamoa bo'lib javob berishni taklif qiladi. "Tabu" o'yinida talabalarga berilgan so'zlarni ta'riflash kerak, lekin ta'rifda berilgan so'zdan foydalanish taqiqlanadi. Bu o'yin talabalarning so'z boyligini rivojlantirishga yordam beradi.

- Talabalar kichik guruhlariga bo'linib, birgalikda topshiriqlarni bajaradilar. Bu usul hamkorlikni rivojlantiradi va bir-biridan o'rganishga imkon beradi.

Samarali qo'llash usullari

Topshiriqlar va o'yinlarni ingliz tilini o'qitishda samarali qo'llash uchun quyidagi tavsiyalarni hisobga olish muhim:

- Har bir topshiriq yoki o'yinning maqsadini aniqlab olish zarur. Bu talabalar uchun yo'l-yo'riq bo'ladi va ularni motivatsiya qiladi.

- Har bir talabaning o'ziga xos o'rganish uslubi bor. Shuning uchun, turli xil topshiriq va o'yinga asoslangan turli formatlarni, metodlarni qo'llash zarur.

- Talabalarni o'z fikrlarini baham ko'rishga undang. Bu ularning ishtirokini oshiradi va boshqalar bilan fikr almashishga yordam beradi.

- Topshiriq yoki o'yindan so'ng natijalarni baholash zarur. Bu talabalar uchun o'z bilimlarini aniqlash va rivojlantirish imkoniyatini beradi.

Xulosa

Ingliz tilini o'qitishda topshiriqlar va o'yinlarning ahamiyati beqiyosdir. Ular nafaqat bilimlarni mustahkamlash, balki talabalarni faol ishtirok etishga undash, ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish va motivatsiyani oshirishda muhim rol o'ynaydi. O'qituvchilar ushbu metodlarni samarali qo'llash orqali o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishlari mumkin. Olingan bilimlar nafaqat sinfda, balki real hayotda ham qo'l kelishi uchun bu metodlarni joriy etish juda muhimdir. Ingliz tilini o'qitishda topshiriqlar va o'yinlar nafaqat qiziqarli, balki samarali usullar hisoblanadi. Ular talabalarni faol jalb etish, ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish, bilimlarni mustahkamlash va motivatsiyani oshirishda muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar ushbu metodlarni qo'llash orqali ingliz tilini o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishi mumkin. Umuman olganda, ikkala vazifa ham, o'yin ham ingliz tilini o'rganishda muhim rol o'ynaydi va ta'lim tajribasini sezilarli darajada oshiradi. Vazifalar o'zlarining tizimli yondashuvi bilan amaliy qo'llash orqali til ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi, o'yinlar esa o'quvchilarni rag'batlantiradigan va faol ishtirokni rag'batlantiradigan qiziqarli elementni kiritadi. O'quv dasturiga turli turdagi topshiriqlar va o'quv o'yinlarini integratsiyalashgan holda, o'qituvchilar turli xil ta'lim uslublarini qo'llab-quvvatlashlari mumkin, bu esa barcha talabalarning til o'rganish sayohatlarida faollik va muvaffaqiyat topishini ta'minlaydi. Oxir oqibat, ushbu interfaol usullarning kombinatsiyasi nafaqat o'quv jarayonini boyitibgina qolmay, balki talabalar o'zlarini ingliz tilida ifoda etish imkoniyatini his qiladigan jonli sinf muhitini yaratishga yordam beradi. O'qitishning innovatsion strategiyalarini o'rganishda davom etar ekanmiz, samarali til ta'limida vazifalar va o'yinlarning ahamiyati birinchi o'rinda qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Isa Erbas (2019). Teaching English Through Games. (n.d.) European Journal of Language and Literature 5(3):43 retrieved from www.researchgate.net

2. Julia Sevy-biloon (2016). *Different Reasons to Play Games in an English* Journal of Education and Training Studies 5(1)... (n.d.) retrieved , 2024, from www.researchgate.net

3. Miran Abdulrahman Abdullah (2020). The role of gamified learning strategies in student's motivation in high school and higher education: A systematic review retrieved, from www.researchgate.net
4. Naser Kamal Ahmed (2024). The Effects of Using Language Games on Teaching and Learning English Vocabulary. A Fourth-Year Research Project Submitted to the Department of English, College of Languages at the University of Salahaddin-Erbil for the Requirements for a B.A. in English Language and Literature from academics.su.edu.krd
5. Ni Luh Ayu Budi Hari Ningsih (2023). The Art of Teaching English as a Foreign Language 4(1):25-30(PDF) The Importance of Game-Based Learning in English Learning for Young Learners in the 21st Century from www.researchgate.net
6. Why Including Interactive Games Is Important in the ESL (2024) retrieved from bridge.edu